

D

Bijlage B wordt vervangen door een nieuwe bijlage B, luidende:

BIJLAGE B NADERE VOOROPLEIDINGSEISEN VOOR OPLEIDINGEN VAN HET HOGER BEROEPSONDERWIJS

1. In deze bijlage wordt verstaan onder:

- NT*: profiel natuur en techniek
NG: profiel natuur en gezondheid
EM: profiel economie en maatschappij
CM: profiel cultuur en maatschappij
biol: biologie
dutl: Duitse taal en cultuur
fatl: Franse taal en cultuur
econ: economie
m&o: management en organisatie
maw: maatschappijwetenschappen
schk: scheikunde
nat: natuurkunde
nlt: natuur, leven & technologie
wisA: wiskunde A
wisB: wiskunde B
2^emvt: tweede moderne 'vreemde' taal
Ad: Associate degree

2. Verklaring van de in deze bijlage gebruikte symbolen:

- *: dit profiel geeft toegang tot de betreffende opleiding
#: dit profiel geeft geen toegang tot de betreffende opleiding

1. Instroom met HAVO diploma

Economie (instroom met havo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Accountancy ³	*	econ of m&o	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
2.	B Advanced Business Creation	econ of m&o	econ of m&o		(econ of m&o) + (wisA of wisB)
3.	B Bedrijfseconomie ³	*	econ of m&o	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
4.	B Bestuurskunde /overheidsmanagement	econ	econ	*	econ
5.	B Bedrijfskunde MER ³	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of maw of m&o
6.	B Business Administration in Hotel Management ¹	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	econ of m&o
7.	B Business IT & Management ³	*	*	*	*
8.	B Business Studies	econ of m&o	econ of m&o	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
9.	B Commercieel Management ³	*	*	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
10.	B Commerciële Economie ³	econ of m&o	econ of m&o	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
11.	B Communicatie ³	*	*	*	wisA of wisB
12.	B Communicatiesystemen	*	*	*	wisA of wisB
13.	B European Studies	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	*
14.	B Facility Management ³	econ of m&o	econ of m&o	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
15.	B Financial Services Management	*	econ of m&o	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
16.	B Fiscaal Recht en Economie	*	econ of m&o	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
17.	B Food and Business	*	*	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
18.	B Functiegerichte bachelor in Toerisme en Recreatie ³	*	*	*	econ of m&o
19.	B Hbo-Rechten	*	*	*	*
20.	B Hogere Juridische Opleiding	*	*	*	*

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
21.	B Hoger Hotelonderwijs ^{1,3}	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	econ of m&o
22.	B Hoger Toeristisch en Recreatief Onderwijs ³	*	*	*	econ of m&o
23.	B Informatiedienstverlening en -Management ³	*	*	*	*
24.	B Informationmanagement	*	*	*	econ of m&o
25.	B Integrale Veiligheid	*	*	*	*
26.	B Integrale Veiligheidskunde	econ	econ	*	econ
27.	B International Business	*	*	*	econ of m&o of wisA
28.	B International Business and Languages	econ of m&o	econ of m&o	*	*
29.	B International Business and Management Studies	econ of m&o of 2 ^e mvt	econ of m&o of 2 ^e mvt	*	econ of m&o
30.	International Business Innovation Studies	econ of m&o	*	*	*
31.	B International Fresh Business Management	econ of m&o	econ of m&o	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
32.	B Journalistiek	*	*	*	*
33.	B Kunst en economie	*	*	*	*
34.	B Lifestyle	*	*	*	*
35.	B Logistiek en Economie	econ of m&o	econ of m&o	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
36.	B Media and Entertainment Management	*	*	*	econ of m&o
37.	B Media, Informatie en Communicatie	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of m&o
38.	B Oriëntaalse talen en Communicatie	*	*	*	*
39.	B People and Business Management	*	*	*	*
40.	B Security Management	*	*	*	*
41.	B Small Business & Retail Management ³	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of m&o
42.	B Sport, Management en Ondernemen ¹	*	*	*	wisA of wisB
43.	B Toegepaste Bedrijfskunde	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	*
44.	B Trade Management Azië	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of m&o
45.	B Vastgoed en Makelaardij	*	*	*	(econ of m&o) + (wisA of wisB)
46.	B Vertaalacademie ⁵	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	*
47.	B Vitaliteitsmanagement & Toerisme ³	*	*	*	*
48.	B Vrijtijdsmanagement ³	*	*	*	econ of m&o

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

⁵ Frans of Duits verplicht indien deze taal wordt gekozen.

Gedrag en maatschappij (instroom met havo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Creatieve Therapie ¹	*	*	*	*
2.	B Culturele en Maatschappelijke Vorming	*	*	*	*
3.	B Godsdienst-pastoraal Werk	*	*	*	*
4.	B Human Resource Management ³	*	*	*	*
5.	B Integrale veiligheidskunde	econ	econ	*	econ
6.	B Maatschappelijk Werk en Dienstverlening	*	*	*	*
7.	B Pedagogiek ³	*	*	*	*
8.	B Pedagogisch Management Kinderopvang	*	*	*	*
9.	B Sociaal-juridische Dienstverlening ³	*	*	*	*
10.	B Sociaal Pedagogische Hulpverlening	*	*	*	*
11.	B Social work	*	*	*	*
12.	B Sport en Bewegen ¹	*	*	*	*
13.	B Sport en Bewegingseducatie	*	*	*	*
14.	B Toegepaste Psychologie	*	*	*	wisA of wisB

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Gezondheidszorg (instroom met havo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Ergotherapie, opleiding voor	*	*	*	*
2.	B Farmakunde	*	*	*	*
3.	B Fysiotherapeut, opleiding tot	*	*	*	*
4.	B Huidtherapie	*	*	*	*
5.	B Kunstzinnige Therapie	*	*	*	*
6.	B Logopedie, opleiding voor ¹	*	*	*	*
7.	B Management in de Zorg ^{1,3}	*	*	*	*
8.	B Medisch Beeldvormende en Radio-therapeutische Technieken	*	*	*	wisA of wisB
9.	B Medische Hulpverlening	*	*	*	*
10.	B Mondzorgkunde	*	*	*	*
11.	B Oefentherapie Cesar	*	*	*	*
12.	B Oefentherapeut Mensendieck, opleiding tot	*	*	*	*
13.	B Optometrie	*	*	*	wisA of wisB
14.	B Orthoptie	*	*	*	wisA of wisB
15.	B Podotherapie, opleiding	*	*	*	*
16.	B Psychomotorische Therapie en Bewegingsagogie ¹	*	*	*	*
17.	B Sport, Gezondheid en Management ³	*	*	*	*
18.	B Toegepaste Gerontologie	*	*	*	*
19.	B Verloskunde ¹	biol	*	biol + schk	biol + schk + (wisA of wisB)
20.	B Verpleegkundige, opleiding tot	*	*	*	*
21.	B Voeding en Diëtetiek	*	*	*	*

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Landbouw en natuurlijke omgeving (instroom met havo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Bedrijfskunde en Agribusiness ³	*	*	*	wisA of wisB
2.	B Biotechnologie	*	*	#	#
3.	B Bos- en natuurbeheer	*	*	*	wisA of wisB
4.	B Dier- en veehouderij ³	*	*	schk	#
5.	B Diermanagement	*	*	biol	#
6.	B Educatie en Kennismanagement Groene Sector ^{2,3}	*	*	*	*
7.	B Food Commerce & Technology	*	*	wisA of wisB	wisA of wisB
8.	B Food Design and Innovation	*	*	*	wisA
9.	B Geo Media & Design	*	*	*	Wis A of Wis B
10.	B Greenport Business & Retail	*	*	*	wisA of wisB
11.	B Kust- en zeemanagement	*	*	*	wisA
12.	B Land- en watermanagement	*	*	schk	#
13.	B Landscape and Environment Management	*	*	*	econ of wisA of wisB
14.	B Milieukunde ³	*	*	schk	#
15.	B Plattelandsvernieuwing	*	*	*	wisA of wisB
16.	B Toegepaste Biologie	*	*	schk	#
17.	B International Development Management	*	*	*	wisA of wisB en econ
18.	B Tuinbouw en akkerbouw ³	*	*	schk	#
19.	B Tuin- en landschapsinrichting ³	*	*	*	wisA of wisB
20.	B Voedingsmiddelentechnologie	*	*	wisA+schk	#
21.	B Watermanagement	*	*	*	#

² Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs en/of beroepsonderwijs en volwasseneneducatie van de tweede graad.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Onderwijs (instroom met havo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Aardrijkskunde ²	*	*	*	*
2.	B Algemene Economie ²	econ of m&o	econ of m&o	*	econ
3.	B Basisonderwijs, opleiding tot leraar	*	*	*	*
4.	B Beeldende kunst en vormgeving, docent ¹	*	*	*	*
5.	B Bedrijfseconomie ²	econ of m&o	econ of m&o	*	econ
6.	B Biologie ²	*	*	biol of nlt	biol of nlt
7.	B Bouwkunde I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
8.	B Bouwtechniek I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
9.	B Consumptieve techniek I en II ^{2,3}	*	*	*	*
10.	B Dans, docent ¹	*	*	*	*
11.	B Duits ²	dutl	dutl	dutl	dutl
12.	B Economie ²	econ of m&o	econ of m&o	*	econ
13.	B Elektrotechniek I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
14.	B Engels ^{2,3}	*	*	*	*
15.	B Frans ²	fatl	fatl	fatl	fatl
16.	B Fries ²	*	*	*	*
17.	B Geschiedenis ²	*	*	*	*
18.	B Gezondheidszorg en welzijn ^{2,3}	*	*	*	*
19.	B Godsdienst ²	*	*	*	*
20.	B Informatie en Communicatie technologie, docent ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
21.	B Installatietechniek I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
22.	B Islam-godsdienst ²	*	*	*	*
23.	B Lichamelijke opvoeding ¹	*	*	*	*
24.	B Maatschappijleer ²	*	*	*	*
25.	B Mechanische Techniek I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
26.	B Mens en Maatschappij ^{2,3}	*	*	*	*
27.	B Mens en Technologie ²	*	*	*	wisA of wisB
28.	B Motorvoertuigtechniek I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
29.	B Muziek, docent ¹	*	*	*	*
30.	B Natuurkunde ²	*	nat of nlt	#	#
31.	B Nederlands ²	*	*	*	*
32.	B Omgangskunde ^{2,3}	*	*	*	*
33.	B Opleiding tot Leraar Nederlandse Gebarentaal (NGT)/ Bacheloropleiding tot Tolk NGT ^{1,2,3}	*	*	*	*
34.	B Opleidingskunde	*	*	*	*
35.	B Pedagogiek ²	*	*	*	*
36.	B Scheikunde ²	*	*	#	#
37.	B Spaans ²	*	*	*	*
38.	B Techniek ^{2,3}	*	*	#	#
39.	B Technisch Beroepsonderwijs ³	*	*	*	wisA of wisB
40.	B Theater, docent ¹	*	*	*	*
41.	B Verzorging/ huishoudkunde ²	*	*	*	*
42.	B Verzorging/ gezondheidskunde ²	*	*	*	*
43.	B Werktuigbouwkunde I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
44.	B Wiskunde ²	*	wisB	wisB	wisB

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex art 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

² Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs en/of beroepsonderwijs en volwasseneneducatie van de tweede graad.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Taal en cultuur (instroom met havo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Autonome Beeldende Kunst ¹	*	*	*	*
2.	B Beeldende Kunst en Vormgeving ¹	*	*	*	*
3.	B Circus and Performance Art ¹	*	*	*	*
4.	B Circus Arts ¹	*	*	*	*
5.	B Cultureel Erfgoed	*	*	*	*

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
6.	B Dans ^{1,3}	*	*	*	*
7.	B Film en televisie ¹	*	*	*	*
8.	B Muziek ^{1,3}	*	*	*	*
9.	B Muziektherapie ¹	*	*	*	*
10.	B Theater ¹	*	*	*	*
11.	B Vormgeving ^{1,3}	*	*	*	*

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Techniek (instroom met havo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Applied science	*	*	#	#
2.	B Archeologie	*	*	*	*
3.	B Automotive	*	nat of nlt	#	#
4.	B Aviation	*	*	*	#
5.	B Bio-informatica	*	*	*	wisA of wisB of nat
6.	B Biologie en Medisch Laboratoriumonderzoek ³	*	*	#	#
7.	B Biotechnologie	*	*	#	#
8.	B Bouwkunde ³	*	*	*	#
9.	B Built environment	*	*	*	#
10.	B Chemie	*	*	#	#
11.	B Chemische Technologie ³	*	*	#	#
12.	B Civiele Techniek ³	*	nat of nlt	#	#
13.	B Communication and Multimedia Design	*	*	*	wisA of wisB
14.	B Creative Media and Game Technologies	*	*	*	*
15.	B Elektrotechniek	*	nat of nlt	#	#
16.	B Engineering	*	*	*	#
17.	B Fashion and Textile Technologies	*	*	*	wisA a of wisB
18.	B Forensisch Onderzoek	*	nat of nlt	#	#
19.	B HBO-ICT	*	*	*	*
20.	B Industrieel Product Ontwerpen	*	*	*	wisA of wisB
21.	B Informatica ³	*	*	*	*
22.	B Logistics Engineering	*	*	*	#
23.	B Luchtvaarttechnologie	*	nat of nlt	#	#
24.	B Maritiem Officier ¹	*	nat of nlt	#	#
25.	Maritieme Techniek ³	*	nat of nlt	#	#
26.	B Mechatronica	*	nat of nlt	#	#
27.	B Mens en Techniek	*	*	*	wisA of wisB
28.	B Milieukunde ³	*	*	schk	#
29.	B Ocean Technology	*	nat of nlt	#	#
30.	B. Ruimtelijke Ontwikkeling	*	*	*	*
31.	B Technische Bedrijfskunde ³	*	*	*	WisA of wisB
32.	B Technische Informatica ³	*	*	wisB	wisB
33.	B Technische Natuurkunde	*	nat of nlt	#	#
34.	Toegepaste Wiskunde	*	*	wisB	wisB
35.	B Watermanagement	*	*	*	#
36.	B Werkuigbouwkunde ³	*	nat of nlt	#	#

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Sectoroverstijgend (instroom met havo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B HBO-ICT	*	*	*	*

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
2.	B Windesheim Honours College	*	*	*	wisA of wisB
3.	B Politics, Psychology, Law and economics	*	*	*	*

2. Instroom met VWO diploma

Economie (instroom met vwo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Accountancy ³	*		*	*
2.	B Advanced Business Creation	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of m&o
3.	B Bedrijfseconomie ³	*	*	*	*
4.	B Bestuurskunde/overheids-management	econ	econ	*	econ
5.	B Bedrijfskunde MER ³	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of maw of m&o
6.	B Business Administration in Hotel Management ¹	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	*
7.	B Business IT & Management ³	*	*	*	*
8.	B Business Studies	econ of m&o	econ of m&o	*	(econ of m&o)
9.	B Commercieel Management ³	*	*	*	econ of m&o
10.	B Commerciële Economie ³	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of m&o
11.	B Communicatie ³	*	*	*	*
12.	B Communicatiesystemen	*	*	*	*
13.	B European Studies	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	*
14.	B Facility Management ³	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of m&o
15.	B Financial Services management	*	*	*	*
16.	B Fiscaal Recht en Economie	*	*	*	*
17.	B Food and business	*	*	*	*
18.	B Functiegerichte Bachelor in toerisme en recreatie ³	*	*	*	econ of m&o
19.	B Hbo-rechten	*	*	*	*
20.	B Hogere Juridische Opleiding	*	*	*	*
21.	B Hoger Hotelonderwijs ^{1,3}	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	*
22.	B Hoger Toeristisch en Recreatief Onderwijs ³	*	*	*	econ of m&o
23.	B Informatiedienstverlening en -Management ³	*	*	*	*
24.	B Informationmanagement	*	*	*	*
25.	B Integrale Veiligheid	*	*	*	*
26.	B Integrale Veiligheidskunde	econ	econ	*	econ
27.	B International Business	*	*	*	econ of m&o of wisA
28.	B International Business and Languages	econ of m&o	econ of m&o	*	*
29.	B International Business and Managementstudies	econ of m&o of 2 ^e mvt	econ of m&o of 2 ^e mvt	*	*
30.	B. International Business Innovation Studies	*	*	*	*
31.	B International Fresh Business Management	econ of m&o	econ of m&o	*	(econ of m&o)
32.	B Journalistiek	*	*	*	*
33.	B Kunst en Economie	*	*	*	*
34.	B Lifestyle	*	*	*	*
35.	B Logistiek en Economie	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of m&o
36.	B Media and Entertainment management	*	*	*	*
37.	B Media, informatie en communicatie	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of m&o
38.	B Mens en Techniek	*	*	*	*
39.	B Toegepaste Bedrijfskunde	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	*
40.	B Oriëntaalse Talen en Communicatie	*	*	*	*
41.	B People and Business Management	*	*	*	*
42.	B Security Management	*	*	*	*
43.	B Small Business & Retail Management ³	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of m&o
44.	B Sport, Management en Ondernemen ¹	*	*	*	*
45.	B Trade Management Azië	econ of m&o	econ of m&o	*	econ of m&o

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
46.	B Vastgoed en Makelaardij	*	*	*	econ of m&o
47.	B Vertaalacademie ⁵	2 ^e mvt	2 ^e mvt	2 ^e mvt	*
48.	B Vitaliteitsmanagement & Toerisme ³	*	*	*	*
49.	B Vrijtijdsmanagement ³	*	*	*	econ of m&o

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

⁵ Frans of Duits verplicht indien deze taal wordt gekozen.

Gedrag en maatschappij (instroom met vwo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Creatieve therapie ¹	*	*	*	*
2.	B Culturele en Maatschappelijke Vorming	*	*	*	*
3.	B Godsdienst-pastoraal Werk	*	*	*	*
4.	B Human Resource Management ³	*	*	*	*
5.	B Integrale Veiligheidskunde	econ	econ	*	econ
6.	B Maatschappelijke Werk en Dienstverlening	*	*	*	*
7.	B Pedagogiek ³	*	*	*	*
8.	B Pedagogisch Management Kinderopvang	*	*	*	*
9.	B Sociaal-juridische Dienstverlening ³	*	*	*	*
10.	B Sociaal Pedagogische Hulpverlening	*	*	*	*
11.	B Social work	*	*	*	*
12.	B Sport en Bewegen ¹	*	*	*	*
13.	B Sport en Bewegingseducatie	*	*	*	*
14.	B Toegepaste Psychologie	*	*	*	*

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Gezondheidszorg (instroom met vwo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Ergotherapie, opleiding voor	*	*	*	*
2.	B Farmakunde	*	*	*	*
3.	B Fysiotherapeut, opleiding tot	*	*	*	*
4.	B Huidtherapie	*	*	*	*
5.	B Kunstzinnige Therapie	*	*	*	*
6.	B Logopedie, opleiding voor ¹	*	*	*	*
7.	B Management in de zorg ^{1,3}	*	*	*	*
8.	B Medisch Beeldvormende en Radio-therapeutische Technieken	*	*	*	*
9.	B Medische Hulpverlening	*	*	*	*
10.	B Mondzorgkunde	*	*	*	*
11.	B Oefentherapie Cesar	*	*	*	*
12.	B Oefentherapie Mensendieck, opleiding tot	*	*	*	*
13.	B Optometrie	*	*	*	*
14.	B Orthoptie	*	*	*	*
15.	B Podotherapie, opleiding	*	*	*	*
16.	B Psychomotorische Therapie en Bewegingsagogie ¹	*	*	*	*
17.	B Sport, Gezondheid en Management ³	*	*	*	*
18.	B Toegepaste Gerontologie	*	*	*	*
19.	B Verloskunde ¹	biol	*	biol + schk	biol + schk
20.	B Verpleegkundige, opleiding tot	*	*	*	*
21.	B Voeding en Diëtetiek	*	*	*	*

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex art 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Landbouw en natuurlijke omgeving (instroom met vwo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Bedrijfskunde en Agribusiness ³	*	*	*	*
2.	B Biotechnologie	*	*	#	#
3.	B Bos- en natuurbeheer	*	*	*	*
4.	B Dier- en veehouderij ³	*	*	schk	#
5.	B Diermanagement	*	*	biol	#
6.	B Educatie en Kennismanagement groene sector ^{2,3}	*	*	*	*
7.	B Food Commerce and Technology	*	*	wisA of wisB	wisA of wisB
8.	B Food Design and Innovation	*	*	*	*
9.	B Geo Media & Design	*	*	*	*
10.	B Greenport Business & Retail	*	*	*	wisA of wisB
11.	B Kust- en zeemanagement	*	*	*	wisA of wisB
12.	B Land- en watermanagement	*	*	schk of nlt	schk of nlt
13.	B Landscape and Environment Management	*	*	*	econ of wisA of wisB
14.	B Milieukunde ³	*	*	schk of nlt	#
15.	B Plattelandsvernieuwing	*	*	*	*
16.	B Toegepaste Biologie	*	*	schk	#
17.	B International Development Management	*	*	*	wisA of wisB en econ
18.	B Tuinbouw en Akkerbouw ³	*	*	schk of nlt	#
19.	B Tuin- en landschapsinrichting ³	*	*	*	*
20.	B Voedingsmiddelentechnologie	*	*	wisA + schk	#
21.	B Watermanagement	*	*	*	#

² Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs en/of beroepsonderwijs en volwasseneneducatie van de tweede graad.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Onderwijs (instroom met vwo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Aardrijkskunde ²	*	*	*	*
2.	B Algemene economie ²	econ of m&o	econ of m&o	*	econ
3.	B Basisonderwijs, opleiding tot leraar	*	*	*	*
4.	B Beeldende kunst en vormgeving, docent ¹	*	*	*	*
5.	B Bedrijfseconomie ²	econ of m&o	econ of m&o	*	econ
6.	B Biologie ²	*	*	biol of nlt	biol of nlt
7.	B Bouwkunde I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
8.	B Bouwtechniek I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
9.	B Consumptieve techniek I en II ^{2,3}	*	*	*	*
10.	B Dans, docent ¹	*	*	*	*
11.	B Duits ²	*	*	*	*
12.	B Economie ²	econ of m&o	econ of m&o	*	econ
13.	B Elektrotechniek I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
14.	B Engels ^{2,3}	*	*	*	*
15.	B Frans ²	*	*	*	*
16.	B Fries ²	*	*	*	*
17.	B Geschiedenis ²	*	*	*	*
18.	B Gezondheidszorg en Welzijn ^{2,3}	*	*	*	*
19.	B Godsdienst ²	*	*	*	*
20.	B Informatie en Communicatietechnologie, docent ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
21.	B Installatietechniek I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
22.	B Islam-godsdienst ²	*	*	*	*
23.	B Lichamelijke Opvoeding ¹	*	*	*	*
24.	B Maatschappijleer ²	*	*	*	*
25.	B Mechanische Techniek I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
26.	B Mens en Maatschappij ^{2,3}	*	*	*	*
27.	B Mens en Technologie ²	*	*	*	wisA of wisB
28.	B Motorvoertuigtechniek I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
29.	B Muziek, docent ¹	*	*	*	*
30.	B Natuurkunde ²	*	nat of nlt	nat of nlt	#
31.	B Nederlands ²	*	*	*	*
32.	B Omgangskunde ^{2,3}	*	*	*	*
33.	B Opleiding tot Leraar Nederlandse Gebarentaal (NGT)/ Bacheloropleiding tot Tolk NGT ^{1,2,3}	*	*	*	*
34.	B Opleidingskunde	*	*	*	*
35.	B Pedagogiek ²	*	*	*	*
36.	B Scheikunde ²	*	*	schk of nlt	#
37.	B Spaans ²	*	*	*	*
38.	B Techniek ^{2,3}	*	*	nat of nlt	#
39.	B Technisch Beroepsonderwijs ³	*	*	*	wisA of wisB
40.	B Theater, docent ¹	*	*	*	*
41.	B Verzorging/huishoudkunde ²	*	*	*	*
42.	B Verzorging/gezondheidskunde ²	*	*	*	*
43.	B Werktuigbouwkunde I en II ^{2,3}	*	*	*	wisA of wisB
44.	B Wiskunde ²	*	*	*	wisA of wisB

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

² Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs en/of beroepsonderwijs en volwasseneneducatie van de tweede graad.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Taal en cultuur (instroom met vwo-diploma)

nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Autonome Beeldende Kunst ¹	*	*	*	*
2.	B Beeldende Kunst en Vormgeving ¹	*	*	*	*
3.	B Circus and Performance Art ¹	*	*	*	*
4.	B Circus Arts ¹	*	*	*	*
5.	B Cultureel Erfgoed	*	*	*	*
6.	B Dans ^{1,3}	*	*	*	*
7.	B Film en Televisie ¹	*	*	*	*
8.	B Muziek ^{1,3}	*	*	*	*
9.	B Muziektherapie ¹	*	*	*	*
10.	B Theater ¹	*	*	*	*
11.	B Vormgeving ^{1,3}	*	*	*	*

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Techniek (instroom met vwo-diploma)

Nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B Applied Science	*	*	#	#
2.	B Archeologie	*	*	*	*
3.	B Automotive	*	nat of nlt	nat	#
4.	B Aviation	*	*	*	#
5.	B Bio-informatica	*	*	*	wisA of wisB
6.	B Biologie en Medisch Laboratoriumonderzoek ³	*	*	#	#
7.	B Biotechnologie	*	*	#	#
8.	B Bouwkunde ³	*	*	*	wisA of wisB
9.	B Built Environment	*	*	*	WisA of wisB
10.	B Chemie	*	*	#	#
11.	B Chemische Technologie ³	*	*	#	#
12.	B Civiele techniek ³	*	nat of nlt	nat	#
13.	B Communication and Multimedia design	*	*	*	*
14.	B Creative Media and Game Technologies	*	*	*	*
15.	B Elektrotechniek	*	nat of nlt	nat	#
16.	B Engineering	*	*	*	#

Nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
17.	B Fashion and Textile technologies	*	*	*	*
18.	B Forensisch Onderzoek	*	nat of nlt	#	#
19.	HBO-ICT	*	*	*	*
20.	B Industrieel Product Ontwerpen	*	*	*	*
21.	B Informatica ³	*	*	*	*
22.	B Logistics Engineering	*	*	*	#
23.	B Luchtvaarttechnologie	*	nat of nlt	nat	#
24.	B Maritiem Officier ¹	*	nat of nlt	nat	#
25.	Maritieme Techniek ³	*	nat of nlt	nat	#
26.	B Mechatronica	*	nat of nlt	nat	#
27.	B Mens en Techniek	*	*	*	*
28.	B Milieukunde ³	*	*	schk	#
29.	B Ocean Technology	*	nat of nlt	nat	#
30.	B. Ruimtelijke Ontwikkeling	*	*	*	*
31.	B Technische Bedrijfskunde ³	*	*	*	wisA of wisB
32.	B Technische Informatica ³	*	*	*	*
33.	B Technische Natuurkunde	*	nat of nlt	nat	#
34.	Toegepaste Wiskunde	*	*	*	wisA of wiskB
35.	B Watermanagement	*	*	*	#
36.	B Werktuigbouwkunde ³	*	nat of nlt	nat	#

¹ Voor deze opleiding gelden aanvullende eisen ex artikel 7.26 dan wel artikel 7.26a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

³ Aan deze opleiding is bij ten minste één instelling een Ad verbonden.

Sectoroverstijgend (instroom met vwo-diploma)

Nr	Opleidingen	NT	NG	EM	CM
1.	B HBO-ICT	*	*	*	*
2.	B Windesheim Honours College	*	*	*	wisA of wisB

E

Bijlage D wordt vervangen door een nieuwe bijlage D, luidende:

BIJLAGE D: OPLEIDINGEN WAARVOOR AANVULLENDE EISEN GELDEN VANWEGE BEROEPSPROFIEL

Opleiding	Aanvullende eisen
B Bewegingsagogie / Psychomotorische Therapie	Voldoende aanleg en geschiktheid voor de uitoefening van het beroep waarop de opleiding voorbereid is voor wat betreft de ontwikkeling van de vereiste praktische bedrevenheid in bewegingsactiviteiten. Het onderzoek omvat tevens een positieve medische keuring door een arts.
B Creative Media and Game Technologies	Voldoende aanleg en geschiktheid.
B Creatieve Therapie	Voldoende aanleg en geschiktheid.
B Logopedie	Benodigde stem-, spraak- en gehoorvaardigheden voor de uitoefening van het beroep waarop de opleiding voorbereid is.
B Management in de Zorg	Kennis of vaardigheden op het gebied van de gezondheidszorg.
B Maritiem Officier	Bezit van een geneeskundige verklaring, waaruit blijkt dat betrokkene medisch geschikt is voor de uitoefening van het beroep waarop de opleiding voorbereid is.
B Opleiding tot leraar Lichamelijke opvoeding in de eerste graad	Voldoende aanleg en geschiktheid.
B Opleiding tot Leraar Nederlandse Gebarentaal/ Tolk NGT in de tweede graad	Benodigde spreekvaardigheid, motoriek en mimiek voor de uitoefening van het beroep waarop de opleiding voorbereid is.
B Sport en Bewegen	Voldoende aanleg en geschiktheid voor de uitoefening van het beroep waarop de opleiding voorbereid is voor wat betreft de ontwikkeling van de vereiste praktische bedrevenheid in bewegingsactiviteiten. Het onderzoek omvat tevens een positieve medische keuring door een arts.
B Sport, Management en Ondernemen	Voldoende aanleg en geschiktheid voor de uitoefening van het beroep of de beroepen waarop de opleiding voorbereid is, voor wat betreft de ontwikkeling van de vereiste praktische bedrevenheid in bewegingsactiviteiten.

Opleiding	Aanvullende eisen
B Verloskunde	Voldoende aanleg en geschiktheid voor de uitoefening van het beroep of de beroepen waarop de opleiding voorbereidt, voor wat betreft de benodigde sociaal-communicatieve en reflectieve vaardigheden en een beroepsmatig denkvermogen wat betreft de ontwikkeling van het vereiste verantwoordelijkheidsniveau met betrekking tot de risicoselectie in de Verloskunde.
B Verpleegkunde in de Maatschappelijke Gezondheidszorg	Kennis of vaardigheden op het gebied van de gezondheidszorg.

Lerarenopleidingen en opleidingen op het gebied van de kunst waarvoor aanvullende eisen gelden

Opleiding	Aanvullende eisen
<i>Kunstopleidingen</i>	
B Autonome beeldende kunst	<p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • beeldend vermogen, werken vanuit waarneming en vanuit fantasie • gevoel voor kleur, vorm en materiaal • oorspronkelijkheid en eigenzinnigheid
B Circus and Performance Arts	<p>Technische en fysieke vaardigheid die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • basis circustechnische vaardigheden en ontwikkelingsmogelijkheden • fysieke mogelijkheden en aanleg • natuurlijke bewegingscoördinatie <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • creativiteit, inlevingsvermogen en zeggingskracht • authenticiteit en originaliteit bij improvisatie en het creëren van circusmateriaal • stijlgevoel en presentatie
B Circus Arts	<p>Technische en fysieke vaardigheid die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • basis circustechnische vaardigheden en ontwikkelingsmogelijkheden • fysieke mogelijkheden en aanleg • natuurlijke bewegingscoördinatie <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • creativiteit, inlevingsvermogen en zeggingskracht • authenticiteit en originaliteit bij improvisatie en het creëren van circusmateriaal • stijlgevoel en presentatie
B Dans	<p>Technische en fysieke vaardigheid die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • basis danstechnische vaardigheden en ontwikkelingsmogelijkheden • fysieke mogelijkheden en aanleg • natuurlijke bewegingscoördinatie <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zeggingskracht als danser • creativiteit bij improvisatie • originaliteit bij het creëren van bewegingsmateriaal • stijlgevoel en presentatie
B Film en Televisie	<p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • creërend vermogen: ontwikkelbare creatieve, vormgevende en verhalende vaardigheden • beelden vermogen: artistieke ideeën tot uitdrukking brengen in een audiovisuele vorm • fascinatie voor het vakgebied: basiskennis van film, televisie en nieuwe media en een brede culturele en maatschappelijke belangstelling • oorspronkelijkheid, eigenzinnigheid, overtuigingskracht en reflectief vermogen <p>Vermogen tot samenwerken dat blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • persoonlijkheid, werkervaring, toelichting op ingestuurd werk, gesprek of assessment.
B Muziek	<p>Technische en fysieke vaardigheid die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a prima vista spel of zang • gehoor en vaardigheid in solfège • het kunnen spelen of zingen van toonladders met verschillende articulaties • het beheersen van een aangegeven niveau van repertoire • vocaal spel (stemmiddelen, intonatie, adembeheersing, presentatie, talenkennis en ritmiek) of instrumentaal spel (houding, toonvorming, intonatie, adembeheersing, articulatie, dynamiek, frasering, ritmiek en embouchure). • de dispositie om de instrumentele vaardigheden verder te ontwikkelen. <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • repertoire interpretatie • expressiviteit in muzikaal spel • muzikale persoonlijkheid • toonvorming, dynamiek en timing

Opleiding	Aanvullende eisen
B Muziektherapie	<p>Technische en fysieke vaardigheid t.a.v. het musiceren die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> vocale vaardigheid eigen hoofdinstrument of instrumentale vaardigheid eigen hoofdinstrument basale vaardigheid op een akkoordinstrument a prima vista spel of zang gehoor en vaardigheid in solfège het kunnen spelen van toonladders op het hoofdinstrument met verschillende articulaties het beheersen van een aangegeven niveau van repertoire improviseren op instrumenten, het eigen hoofdinstrument of stem met als werkvormen: een buitenmuzikaal gegeven of een 'muzikaal gesprek' criteria vocaal musiceren: stemmiddelen, intonatie, ritmiek, adembeheersing, presentatie, talenkennis en de dispositie om de vocale vaardigheden verder te ontwikkelen criteria Instrumentaal spel: houding, adembeheersing, toonvorming, embouchure, intonatie, articulatie, dynamiek, frasering, ritmiek en de dispositie om de instrumentale vaardigheden verder te ontwikkelen. <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> repertoire interpretatie expressiviteit in zang en instrumentaal spel toonvorming, dynamiek en timing
B Popular Culture	<p>De dispositie (aanleg, gave, talent) om de artistieke vaardigheden (instrumentele vaardigheden en/of beeldend vermogen en/of performance) verder te ontwikkelen</p> <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> expressiviteit in muzikaal spel, muzikale persoonlijkheid en/of gevoel voor kleur, vorm en materiaal (beeldend vermogen) oorspronkelijkheid en eigenzinnigheid <p>Vermogen tot samenwerken dat blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> persoonlijkheid, (werk)ervaring met werken met of voor publiek of in een team, toelichting op ingestuurd werk, gesprek of assessment. fascinatie voor het vakgebied: heeft basiskennis van muziek en/of vormgeving, en/of media en/of theater en een brede belangstelling voor actuele ontwikkelingen in de popcultuur en maatschappij. brengt artistieke visie en ideeën tot uitdrukking in een performance, muzikale en/of audiovisuele vorm oorspronkelijkheid, eigenzinnigheid, overtuigingskracht en reflectief vermogen
B Theater	<p>Technische en fysieke vaardigheid die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> dramatische technieken, onderverdeeld in ritme, klank, detail, articulatie, coördinatie, beweging, vermogen tot transformeren en schakelen vermogen tot concentratie, inleving, gevoelsuiting en observatie. <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> creativiteit, inlevingsvermogen, transformeren en samenspel zelfacceptatie en authenticiteit, verbeelding en fantasie, verbeelde werkelijkheid en geloofwaardig personage klank- en tekstgevoeligheid, muzikaliteit originaliteit bij improvisatie en presentatie
B Vormgeving	<p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> beeldend vermogen, werken vanuit waarneming en vanuit fantasie gevoel voor kleur, vorm en materiaal oorspronkelijkheid en eigenzinnigheid
<i>Lerarenopleidingen</i>	
B Beeldende kunst en vormgeving, docent	<p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> beeldend vermogen, werken vanuit waarneming en vanuit fantasie gevoel voor kleur, vorm, materiaal oorspronkelijkheid en eigenzinnigheid
B Dans, docent	<p>Technische en fysieke vaardigheid die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> basis danstechnische vaardigheden en ontwikkelingsmogelijkheden; fysieke mogelijkheden en aanleg natuurlijke bewegingscoördinatie <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> zeggingskracht als danser creativiteit bij improvisatie originaliteit bij het creëren van bewegingsmateriaal stijlgevoel en presentatie

Opleiding	Aanvullende eisen
B Muziek, docent	<p>Technische en fysieke vaardigheid die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a prima vista spel of zang • gehoor en vaardigheid in solfège • het kunnen spelen of zingen van toonladders met verschillende articulaties • het beheersen van een aangegeven niveau van repertoire • vocaal spel (stemmiddelen, intonatie, adem-beheersing, presentatie, talenkennis en ritmiek) of instrumentaal spel (houding, toonvorming, intonatie, adembeheersing, articulatie, dynamiek, frasering, ritmiek en embouchure). • de dispositie om de instrumentele vaardigheden verder te ontwikkelen <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • repertoire interpretatie • expressiviteit in muzikaal spel • muzikale persoonlijkheid • toonvorming, dynamiek en timing
B Theater, docent	<p>Technische en fysieke vaardigheid die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dramatische technieken, onderverdeeld in ritme, klank, detail, articulatie, coördinatie, beweging, vermogen tot transformeren en schakelen • vermogen tot concentratie, inleving, gevoelsuiting en observatie. <p>Artistieke aanleg die blijkt uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • creativiteit, inlevingsvermogen, transformeren en samenspel • zelfacceptatie en authenticiteit, verbeelding en fantasie, verbeelde werkelijkheid en geloofwaardig personage • klank- en tekstgevoeligheid, muzikaliteit • originaliteit bij improvisatie • presentatie

ARTIKEL II INWERKINGTREDING

1. Deze regeling treedt met uitzondering van artikel I, onderdeel D en onderdeel E in werking met ingang van de dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin zij wordt geplaatst.
2. Artikel I, onderdelen D en E treden in werking met ingang van 1 september 2015.

Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

*De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
M. Bussemaker*